

אוצר הנפש

** *		
17:15	16:00	י-ם
17:16	16:15	ת"א
17:14	16:06	חיפה
17:53	16:19	ב"ש

עלון שבועי בענייני תורת הנפש ותיקון המדות משיעורי הרב יצחק גינזבורג שליט"א

אוצר האקטואליה

"ויגבה לבבך בחילך"

אחד הפעמים שכתובה המילה "ויגבה" – גם היא במלך, אבל לגרועותא היא במלך צור, בנבואת יחזקאל, "וַיִּגְבֶּה לְבַבְךָ בְּחִילְךָ". כלומר, שהוא עשה את עצמו אלקים (כידוע, ה"ויגבה" למעליותא נאמר על המשיח "הֲנֵה יִשְׁפִּיל עֲבָדֵי יְרוּם וְנִשְׂא וְגִבָּה מְאֹד").

רואים משהו מיוחד ב"ויגבה" של הלעומת- זה. מלך צור – שנקרא פעם גם "נגיד צור", כמו "משיח נגיד" – עושה את עצמו אלקים ולכך קוראים "ויגבה". כנראה יש בזה משהו. ה' אמר עלינו, נשמות ישראל, "אני אמרתי אלהים אתם". ה' באמת רוצה שנהיה כמו אלקים. הפן בו ה' דן דין אמת לאמתו הוא שם אלקים, מדת הדין, כמו שכתוב "אלהים נצב בעדת אל בקרב אלהים ישפט" ו"כי אלהים שפט זה ישפיל וזה ירים", וממילא "אני אמרתי אלהים אתם" פירושו שתעשו משפט. היום מלך צור היינו החיזבאללה, נמצא שכדי לנצח אותו צריך את ה"ויגבה" של הקדושה, החל מתיקון המשפט בישראל... (ז' תשרי פ"ב)

היום מלך צור היינו החיזבאללה, נמצא שכדי לנצח אותו צריך את ה"ויגבה" של הקדושה

אוצר הפתגם

כל מה שה' עושה הוא תכל'ס, וגם למה שנראה לא טוב יש תכל'ס. (מוצאי כ"ב אלול פ"ד)

רוב המלכים, או ראשי הממשלה, היו קודם גיבורים – מי שהיה גנרל גדול, רמטכ"ל גדול, הופך בזכות כך להיות למלך. המלך צריך להיות חזק, אחרת הוא לא שוה.

(מוצאי כ"ב אלול פ"ד)

יול"ע"י תלמידי הרב גינזבורג. להצטרפות לתפוצת שיעורי הרב: דוא"ל: itielgi@gmail.com וואטסאפ: 050-7951105

אוצר הפרשה

מידת היראה – שמירה מקבלת סיפוק

ליצחק אבינו ה' אומר "גור בארץ", וכתוב גם "וישב יצחק בגרר". ודאי שהתורה דורשת לשון נופל על לשון, קשר בין "גור" ל"גרר". גרר הוא שם של מקום פלשתיים אותו צריך לגרור להכלל בקדושת הארץ, כי ליצחק אסור לצאת מהארץ, "כעולה תמימה". את ה"וישב" שלו לוקח יעקב בנו, "וישב יעקב בארץ מגורי אביו בארץ כנען", אבל קודם כתוב "וישב יצחק בגרר". כתוב בחסידות ש"גור" – חוץ מלשון מגורים, דירה – הוא גם לשון פחד ("מגור מסביב") וגם לשון אוצר-מגורה, בסוד "יראת הוי' היא אוצרו", שיש לה' "אוצר של יראת שמים".

כעת נאמר יסוד חשוב: לשם מה צריך יראה? יצחק הוא צמצום עם המשכה. צריך "וישב יצחק בגרר", גרירה בקדושה היא "מצוה גוררת מצוה". צריך לעשות מצוות, אבל אסור לקבל בסוף סיפוק – יש כעת שיעור, אבל אסור בסוף לקבל סיפוק, 'איזה כיף היה'. זהו האיסור הכי חמור אצל הבעל שם טוב. למה? איך אפשר להשמר מקבלת סיפוק שיש בה שמץ של ניפוח אגו מהדברים הטובים שעושים? כל הזמן צריך לעשות דברים טובים, ומדת היראה אומרת לי שאף פעם לא יצאתי ידי חובה – לא עשיתי מספיק.

הרבי הוא דמות של אהבה וגם של יראה – יש לו הרבה גבורה, הרבה יראה. אחד הדברים שרואים אצל הרבי, שאף פעם לא היה מבסוט מכל ההצלחות, מכל מה שעשה, כי תמיד שאף ליותר. נאמר אחרת, תמיד הוא ירא-פחד – לא עשיתי מספיק, לא יצאתי ידי חובה. לפעמים מסבירים בחסידות שיראת חטא היינו יראה מניתוק חבל התקשרות האהבה, עבותות האהבה, על ידי החטא. כעת מפרשים פירוש חדש וחשוב, שהיראה היא שמא לא יצאתי ידי חובה בכל מה שעשיתי, וכך אני אף פעם לא יוצא ידי חובה. מה טוב ביראה זו? היא הכח המניע בנפש ל"מצוה גוררת מצוה". עשיתי מצוה, ומיד אני יודע שלא עשיתי מספיק (וממילא אין מקום לסיפוק), ואני חייב מיד לעשות עוד מצוה. זו מדת "גור בארץ" של יצחק – עשיתי משהו ברוחניות? לא מספיק. זו מדת יצחק, בזכותה מתרבות המצוות. כמה שוה "וישב יצחק בגרר"? תריג – רמז יפה ומכוון ל"מצוה גוררת מצוה". יש עוד ביטוי של יצחק ששוה תריג – "צחק עשה לי [אלהים]" שנאמר בלידתו.

(כ"ה טבת ע"ט)

אוצר התבונה

להתהפך ולהפוך

על הפסוק "ויתרצו הבנים בקרבה" הביא רש"י את דברי חז"ל: "כשהיתה עוברת על פתחי תורה של שם ועבר יעקב רץ ומפרכס לצאת עוברת על פתחי עבודה זרה עשו מפרכס לצאת".

בסופו של דבר גם עשו הרשע, אחד משני הבנים המתרוצצים-הרצוצים, עתיד לחזור בתשובה (כשם שהחזיר, סמלו של עשו, עתיד להטהר) מכח החכם היהודי המקיים "דע מה שתשיב" ומוכיח את סכלות הגוי. בעוד שרה אמנו מרחיקה גרים לא ראויים, רבקה אמנו מתווכחת עם כולם כדי להוכיח את צדקת התורה. בזכות מאמציה וסבלה

של רבקה להתווכח עם הראש הגויי של עשו מתקיים "ורב יעבד צעיר" (כשהוא מוכרח להודות בצדקתו וחכמתו), ובסופו של דבר ישאו מאמצי החינוך שלה פרי, היא תצליח גם אצל בנה הרשע ותשא

בגאווה אמהית את התואר "רבקה אם יעקב ועשו" (בעוד יצחק, שחי כבר בעתיד לבוא, אוהב בהווה את עשו דווקא, כפי שהוא, ודוק).

מהיכן מקבלת רבקה את הכח להאמין שאפשר לתקן ולהפוך גם את עשו ואת שאר הגוים שהיא פוגשת בפתחי עבודה זרה? רבקה עצמה היא בחינה של בעל-תשובה, שמאמינה במהפכות, אך את הכח להאמין שגם רשע ההולך ישר אחר עיניו ולבו, בלי כל הרהורי חרטה (כעשו), בלי להראות כל נטיה להתהפך, יכול להתהפך – היא מקבלת דווקא מהתבוננות ביצחק בעלה הצדיק (ההולך ישר, ללא כל סבה להתהפך):

אומר הקדושת לוי על "ויעתר יצחק להוי' לנכח אשתו... ויעתר לו הוי'":

כדי ללדת על יצחק להיות "לנכח אשתו" – איש שהוא ההיפך מרבקה אשתו ומשלים אותה. דווקא מכח הניגוד זוכים לאחדות האמתית, "והיו לבשר אחד" שמתקיים בולד. ניגוד טוב ומתוקן הוא דווקא חוית "נכח" – עמידה לנוכח, ביחסי אני-אתה ישירים (ולא אני-הוא), כאשר האיש עומד לנוכח אשתו ומשדר לה ש'אני כאן בשבילך', הפוך ממך כדי להשלים אותך.

חשוב להדגיש שיצחק לא בקש שאשתו תתהפך לעמוד "לנכח" מולו, אלא התפלל שהוא יתהפך לעמוד "לנכח אשתו". כך ראוי בכל תיקון בין אנשים – על האדם להשתנות כדי להיות ראוי להתקשר לזולתו ולהוליד עמו, ולא לצפות ולהתפלל לשינוי של הזולת. ואכן, "ויעתר לו הוי'" – ה' הפך אותו כרצונו. רש"י מסביר "ויעתר לו", לו ולא לה,

שאין דומה תפלת צדיק בן צדיק לתפלת צדיק בן רשע, לפיכך לו ולא לה" – ה"צדיק בן רשע" הוא בעל תשובה, בעל המודעות להיפוך בעצם, בעוד ה"צדיק בן צדיק" צריך ללמוד איך מתהפכים (כמסופר שאחד החסידים הטיח באדמו"ר האמצעי בצעירותו שבהיותו "בן של רבי" – "צדיק בן צדיק" – אינו מבין את קשיי האברכים ואת יכולת העבודה שלהם, ואדמו"ר הזקן הכיר תודה לאותו חסיד ואמר לו ש'הפכת את בערל'ה שלי לחסיד'). כאשר רבקה רואה שגם "צדיק בן צדיק" יכול להתהפך היא מאמינה שגם "רשע בן צדיק" – רשע שבטוח

דווקא מכח הניגוד זוכים לאחדות האמתית

שהוא צדיק-צודק... – יכול להתהפך.

היפוך יצחק במציאות תלוי בכך שבתחלה הוא 'מתהפך' ונמסר כולו לאלקות, בהיותו "עולה תמימה" – "ויעתר יצחק להוי'", ('יצחק הפך-מסר את עצמו בשלמות לקב"ה'). כאשר יצחק מתהפך-נמסר כולו לה', נושא ההפכים, הוא יכול להתהפך גם במציאות כפי הצורך, מגבורה לחסד ומנקבה לזכר.

אליבא דאמת, כח ההתהפכות של יצחק ויחוד ההפכים של אברהם ויצחק (אהבה ויראה), הם נושאי הפרשה כבר מפסוק הפתיחה שלה, "ואלה תולדת יצחק בן אברהם אברהם הוליד את יצחק", כעולה מארבעת פירושי הקדושת לוי לפסוק:

הפירוש הראשון: "תולדת יצחק" היינו פעולתו להיות "בן אברהם" (מיעקב כל הצאצאים נקראים על שם האבות, אך קודם לכן תלוי היה הדבר בפעולת הבן ללכת בדרך אביו) – היינו פעולת היפוך-עצמו לה', כנ"ל.

הפירוש השני: הפיכת יצחק, בעל הנשמה דנוקבא, לבעל נשמה דדכורא, מצד ה"חסד לאברהם" – "ואלה תולדת יצחק [להיות בבחינת] בן אברהם – אברהם הוליד את יצחק [נתן בו נשמה דדכורא, שיכולה להוליד]".

הפירוש השלישי: בטולו של יצחק, שאינו חושב על עצמו, משלים ומעצים את מדת האהבה של אברהם אביו (היינו שרש החסד של אברהם בחכמה, ראשית קו הימין, שהיא בטול במציאות ויראה עילאה), בסוד "יפה כח הבן מכח האב".

הפירוש הרביעי: בהיות יצחק בן אברהם (ההפוך ממנו) הוא זכה להתכללות מדותיהם ביעקב בנו, שמדתו תפארת – "ישראל אשר בך אתפאר" (היינו ש"אברהם הוליד [ממש] את יצחק" – גרם לו שיוליד בן הכלול משניהם).